

KATARINA OG KONFLIKTERNES DNA

Katarina Ammitzbøll har gennem 20 år mæglet i en lang række store konflikter – fra oprør i Burundi til ulmende radikaliserings i Kirgisistan. Ifølge hende er vores store problem, at vi simpelthen ikke forstår kernen i de konflikter, der præger verden.

Af *Camilla Wass* / Foto *Per Morten Abrahamsen*

Konfliktmægling kan være en rigtig svær disciplin, når du har at gøre med folk, du ikke sympatiserer med. I Afghanistan skulle jeg på et tidspunkt forhandle direkte med en krigsherre, der havde rigtig meget blod på hænderne. Krigsherren havde sin egen hær i det nordlige Afghanistan og var kendt for at trække folk

ihjel efter tanks. Dagen inden vores møde havde han skudt sin livvagt, fordi han serverede den forkerte vodka. Og nu skulle jeg sidde dér og smile til ham. Jeg havde mest lyst til at sige: 'Du skal for en domstol NU!'"

Katarina Ammitzbøll falder godt ind i storbystemningen på caféen i det indre København. Sort stilfuld jakke, tynde guld-

kæder om halsen og et intenst blik. Hendes telefon bipper livligt, mens vi taler, og et par gange må hun rejse sig og besvare et opkald fra udlandet. Gennem 20 år har hun haft det som sit kald at drage helt ind i hjertet af tidens store konflikter: Rygende ruiner i Østtimor, minefelter i Afghanistan, radikaliserede miljøer i Kirgisistan.

"Min primære drivkraft er, at jeg gerne vil skabe forandring i verden.

Lige nu oplever vi nogle meget store globale trusler og udfordringer: Det store migrationspres, radikalisering, klimakrise, terror samt en lang række svage og korruperede stater, der ikke agerer ansvarligt. Og den værktøjskasse, vi har, virker ikke længere. Staterne formår ikke at skabe sikkerhed, og NATO og FN kommer også til kort," fortæller hun.

Østtimor blev afgørende

Arbejdet som konfliktmægler har ført Katarina Ammitzbøll fra støvede landeveje i Afghanistan til nomader i Vestafrika. Hun har arbejdet for NATO, FN og Udenrigsministeriet, og i dag er hun tilknyttet fonden PeaceNexus, der ofte bliver kontaktet af FN, når en aktuel konflikt banker på døren. Kimen til hendes karriere blev lagt, da hun som nyudklækket kandidat fra RUC rejste først til Kairo og senere til New York for at arbejde i FN-systemet.

"Mens jeg var i New York, blev 70 procent af Østtimor ødelagt af indoneserne, og FN besluttede at sende en *fact-finding mission* af sted. Og så samlede jeg mine egne skillinger sammen og sagde, at jeg gerne ville med," smiler Katarina Ammitzbøll.

Rejsen til Østtimor blev et springbræt for hendes videre karriere.

"Da vi ankom, var der nærmest stadig rygende ruiner. Vi boede i containere og levede stort set kun af cornflakes," fortæller Katarina Ammitzbøll, der efter tre uger i felten tog tilbage til New York – for så at blive udstationeret i Østtimor i halvandet år.

"Folk sagde til mig: 'Du har lige fået job i *New York*, hvordan kan du flytte ud til et smadret ørige?' Men jeg følte, at der var mulighed for at gøre en stor forskel her. Når man kommer til et land efter en konflikt, er der et momentum. Et vindue for forandring, der åbner sig – og der går ikke særlig lang tid, før vinduet lukker sig igen," fortæller hun og ud-

dyber:

"Når lokalbefolkningen ser FN's hvide landrovere rulle ind med hjælp, får de et håb om forandring. Men hvis de ikke mærker, at der sker forandringer på helt basale områder, vil håbet hurtigt blive vendt til en modstand."

Slå hovedet af dragen

Derfor er det vigtigt, at vi tænker os rigtig godt om, inden vi går ind med det tunge skyts i konfliktområder,

understreger Katarina Ammitzbøll.

"Lige nu er der omkring 400 konflikter på verdensplan, og 20 af dem har udviklet sig til reelle krige. Men vi vinder ikke krige og konflikter med våben alene. Vi tror, vi kan slå hovedet af dragen, men i tidens konflikter er der ingen drage. Se bare på ISIS: Hvis ISIS er en drage, var det så hovedet eller halen, vi så under det store terrorangreb i Paris? Vi ved det ikke, og derfor er det vigtigt, at vi kommer til bunds i, hvad der *skaber* en terrorbevægelse som ISIS," siger hun med et indtrængende blik.

Hvor mange får lyst til at løbe skrigende væk, når de hører ordet 'konflikt', gør Katarina Ammitzbøll det stik modsatte.

"Jeg prøver at gå helt ind i kernen af konflikten og undersøge, hvad der er omdrejningspunktet. Er det tilliden til staten, der er væk? Er der for mange spændinger mellem forskellige etniske grupper? Eller handler konflikten om noget

"VI VINDER IKKE KRIGE OG KONFLIKTER MED VÅBEN ALENE"

Katarina Ammitzbøll

“ISIS ER HURTIGERE TIL AT REKRUTTERE NYE KRIGERE, END VI ER TIL AT FÅ BOMBEBFLY PÅ VINGERNE”

Katarina Ammitzbøll

helt tredje? Mit arbejde handler om at finde *the root causes* og komme til bunds i, hvad der gør landet så skrøbeligt. Hvis det fx handler om, at tilliden mellem borger og stat er væk, skal *alt* konfliktløsningsarbejde have dette som fokus.”

Ikke altid enig med generalen

”Katarinas humanisme skinner igennem i den tilgang, hun har til konflikter,” lyder det fra generalløjtnant Kjeld Hillingsø, der med jævne mellemrum rejser rundt i landet og holder foredrag om sikkerhedspolitiske udfordringer sammen med Katarina Ammitzbøll.

”Som tidligere soldat blev jeg meget overrasket over, at Katarina er så velinformeret om sikkerhedspolitiske forhold. Hendes analyser er skarpe, og hun har et afbalanceret syn på, hvad der foregår i verdens konfliktområder,” fortæller Kjeld Hillingsø.

Den pensionerede generalløjtnant og den passionerede konfliktmægler er dog ikke altid helt enige om, hvordan man løser verdens konflikter.

”Selvom Katarina og jeg for det meste er enige, kan man også godt mærke, at der er 40 år og to forskellige professioner, der skiller os. Hvor jeg har et mere køligt syn på omverdenen, er Katarina en engageret talsmand for, at man bør gøre noget aktivt for at hjælpe de stater, der står midt i en konflikt. Det smitter meget tydeligt af på hendes holdninger, at hun har beskæftiget sig med hjælpearbejde. Min holdning er, at vi skal gardere os mod de trusler, der udspringer fra konfliktområder. Hvis vi bliver truet eller angrebet, så bør vi reagere, slå truslen ned, trække os ud og overlade det til områderne at passe sig selv,” siger Kjeld Hillingsø.

Antiradikalisering i Kirgisistan

Lige nu er Katarina Ammitzbølls konfliktkikkert zoomet ind på Centralasien, som er blevet det nye udklækningssted for ISIS.

”Jeg har været i Kirgisistan fem gange i den seneste tid for at søsætte et anti-radikaliseringprojekt. Vi kan bombe løs i Raqqa (ISIS’ højborg i Syrien, red.), men ISIS er hurtigere til at rekruttere nye krigere, end vi er til at få bombe-fly på vingerne. Så det er vigtigt, at vi finder nogle redskaber, der kan være med til at bremse radikaliseringen,” slår hun fast.

Hun fortæller, at Kirgisistan er et skrøbeligt land, der både er præget af den økonomiske krise i Rusland og de store narkoruter fra Afghanistan, der går gennem landet. Samtidig er der en meget ung befolkning, som er ved at blive tabt på gulvet. Afpresning finder sted helt ned i skolealderen, og tilliden til staten er helt væk. Hun er sendt til Kirgisistan for FN og arbejder med mandat fra præsidenten.

”Vi eksperimenterer os frem og prøver på flere områder at bremse den ulmende radikalisering, bl.a. ved at inddrage lokale ungdomsledere, uddannelsesinstitutioner og det private erhvervsliv. Det handler om at gøre det muligt for de rødøse unge i Kirgisistan at komme op ad den sociale rangstige og finde et håb for fremtiden og en mening med livet.”

Hvordan bliver du modtaget, når du kommer til et land som konfliktmægler?

”Først er der ofte lidt skepsis. ’Kommer du med penge? Nå, ikke – men hvad vil du så?’ Her handler det om at vinde folks tillid, og i et land som Kirgisistan kan man tydeligt mærke, at der er kommet en stærk mistæksomhed over for Vesten. Så jeg prøver at finde de lommer for forandring, der

findes alle steder. På præsidentens kontor er der for eksempel en kvinde, der ikke er så mistænksom – så jeg starter med at opbygge en god relation til hende.”

Søger løsninger frem for problemer

Katarina Ammitzbølls evner til at skabe relationer vækker respekt hos topnavne i FN-systemet.

”Katarina er strategisk og er god til at navigere i politisk sensitive eller fjendtlige omgivelser. Hun har en stærk fornemmelse for, hvordan man opbygger tillid, og samtidig har hun en meget pragmatisk tilgang til arbejdet som konfliktmægler,” lyder skudsmålet fra Victor Angelo.

Han er en af FN's mest garvede fredsmæglere og har gennem 32 år arbejdet højt oppe i FN-systemet, blandt andet som *special representative* for FN's generalsekretær i flere afrikanske fredsmissioner. I dag er han bestyrelsesmedlem i PeaceNexus og er i løbende dialog med Katarina Ammitzbøll om hendes arbejde.

”Katarina er drevet af en empati for de mennesker, der er påvirket af konflikt, og så er hun optimist og leder altid efter løsninger frem for at se problemer. Som så mange andre mennesker med et stærkt *drive* kan Katarina godt have en tendens til at tro lidt for meget på, at selv den mest komplekse udfordring kan løses. Men lad os ikke glemme, at optimisme er altafgørende, når man arbejder med konfliktløsning,” lyder det fra den rutinerede mægler.

Barndom med udsyn

”Jeg ser ikke mig selv som en medicindoktor, der kan fixe alle verdens konflikter, men som en katalysator, der hjælper med at få de lokale nøgleaktører på banen. Når jeg rejser rundt i verdens brændpunkter og taler med folk, er det tydeligt, at alle har drømme. Alle de ansigter, jeg møder, brænder sig fast.”

Katarina Ammitzbøll må indimellem stoppe samtalen, fordi hun lige skal lede efter en formulering på dansk.

20 år med hele verden som arbejdsplads har gjort modersmålet lidt rustent. Men udsynet er skarpt – og blikket blev vendt mod verdens brændpunkter allerede i barndomsårene.

”Mine forældre har boet i både Iran og Nigeria, inden jeg blev født. Vi har ofte haft folk fra udlandet boende hos os, og min mor sagde altid, at hvis der er en, der er fattig på den anden side af jorden, så er det også vores ansvar. Det har altid ligget dybt i mig,” fortæller hun.

Grundtvig i Afghanistan

Et af højdepunkterne i hendes karriere var, da hun i 2003 var med til at søsætte

KATARINA AMMITZBØLL

- 46 år.
- Har gennem 20 år arbejdet med konfliktmægling og international krisestyring i omkring 15 lande.
- Arbejder i dag for fonden PeaceNexus og bliver ofte hyret af FN som strategisk rådgiver for internationale organisationer og regeringer i skrøbelige stater.
- Har læst samfundsøkonomi og international udvikling på RUC. Har senere taget en master i international jura i England, menneskerettigheder, international humanitær lov og islamisk lov.
- Er politisk aktiv i Det Konservative Folkeparti og suppleant for Naser Khader i Folketinget.
- Har en søn på 7 år og bor i Charlottenlund sammen med sin kæreste og hans to teenagedrenge.

Afghanistans første grundlov.

”En grundlov er jo moderlov, så det er vigtigt, at borgerne føler et ejerskab. Så det handlede meget om at få den grundtvigianske tanke til at blomstre i en afghansk kontekst. Vi arrangerede folkelige høringer og brugte tegneserier for at få de mange analfabeter blandt befolkningen i tale. Da det første udkast til Grundloven var klar, mødtes lokale ledere fra hele Afghanistan i et stort telt i Kabul. De kom i deres flotteste kapper og turbaner og med store ruller papir under armen, og de sad i teltet i tre uger og diskuterede.”

Katarina Ammitzbøll fik Afghanistans første grundlov i hus, men forlod senere landet med bristede illusioner.

”Vi kæmpede for at lave fred, men samtidig kørte der krig mod terror i landet. Da jeg kom til Afghanistan, var der 11.000 soldater i landet, og da jeg rejste igen, var tallet oppe på 130.000. Det var tydeligt, at den fredelige genopbygning af landet ikke blev prioriteret.”

Når idealismen kommer til kort

Selvom arbejdet som konfliktmægler er hendes kald, kan Katarina Ammitzbøll godt få følelsen af, at hendes indsats er en dråbe i havet. I en tid, hvor Danmark er ved at lukke sig om sig selv, er der ekstra meget brug for et udsyn mod verden, mener hun. Derfor er hun sammen med en række samarbejdspartnere i gang med at undersøge mulighederne for at starte en ny udenrigs- og sikkerhedspolitisk tænketank.

”Danmark har været i krig uafbrudt i 16 år, og jeg kan godt undre mig over, at vi ikke er blevet bedre til at spørge os selv: Hvem skal drive freden? Vi går fra situation til situation og arbejder på symptomerne, og det, synes jeg, er et stort problem. Selvom vi prøver at skærme os mod verden, kommer vi ikke uden om, at de internationale udfordringer fylder mere og mere i danskernes hverdag. Vi er nødt til at blive bedre til at *forstå* vores komplekse verden, så vi kan lære at navigere i den,” understreger Katarina Ammitzbøll. ■

